

SƏRQ QAPISI

*Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qıbleğahımdır.*

Qəzet 1921-ci ildən çıxır

Sayı: 03 (19.917)

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabinetini

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

E-mail:serqqapisi@nakhchivan.az

Oivmatj 20 gənlik

Günün sözü

Olkemizin beynalxalq mövqeleri möhkəmləndirilir. Azərbaycan dünya birliyində etibarlı tərəfdə kim tanınır və bizimiz dostluq münasibətlərində olan ölkələrin sayı artır. Azərbaycan investisiyalar üçün çox calbedici ol-kedir. Biz bütün ölkələri öz müsənibətlərimizi qarşılıqlı maraq, qarşılıqlı hörmət əsasında qururuq və bu, Azərbaycana böyük uğurlar getirir. Eyni zamanda, Azərbaycanın iqtisadiyyatı o qader gücləniləndir ki, biz özümüzü tam şəkildə təmin edirik. Biz heç kim-dən asılı deyiliyik, heç bir maliyyə yar-di-mına ehtiyacımız yoxdur və bu böh-ranlı aylar bir dəha onu göstərdi ki, Azərbaycan öz hesabına yaşaya bilər və yaxşı yaşaya bilər.

İlham ƏLİYEV
*Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti*

Kendiniz ve adamlarınız

Torpağa baş əyənin süfrəsi bol olar

Bu həqiqət Kərimbəyli kəndində təsdiq edilib

Daha bir qış feslini yaşıyin. Özünəməxsus gözəllikləri olan bu feslin başlıca çətinliyinin bir neçə il avvel ilk növbədə yanacaq sərənəndə olduğunu görmüşük. Artıq bu problem öz həllini tapıb, evlərimizə, iş yeriimizə mavi yanacaq xətti çəkilib. Ən ucqar dağ və sarhad yaşayış məntəqələrimizdə bəzən bu qiymətli təbii sərvətdən istifadə olunur. Elektrik enerjisi ilə təminat da tamamilə qaydasına qoyulub. Bütün bunlar müxtər respublikada insan amilinə böyük dövlət qayğısının eyni ifadəsi kimi dəyərləndirməkla, regionda sosial-iqtisadi inkişafın yüksələn xəttə davam etməsinin göstəricisidir.

Naxçıvan şehrindən Şərur rayonuna gedərən bələ düşüncələrə baş-baş idim. Müasir standartlarda cavab verən Naxçıvan-Sedərək magistral yoluñun kenarlarındakı taxił zəmirlərində gözə dəyen yaşıl örtük keyfiyyəti cüçüktəndən soran verdi. Bu işa o

demekdir ki, bu İl de muxtar respublikamızda bol taxi mehsulu yetiştireləcək. Sahalara diqqətə baxdığımı görən sürücü avtomobilin sürüntərini bər qader azaltdı. Deyəsan ne haqqında düşünüyüm o da hiss etmişdi:

-İnsan öz bacarıq və imkanla-

**rqanının 180 illik yub
şəhəri Azərbaycanın qədim mə-
dəniyyət və ticaret mərkəzlərin-
den biri hesab olunur. Bu ya-
şış məntəqəsinin mühüm ticarət
yollarının üzərində bərqərər ol-
ması burada müxtəlif sahələrin
inqisafına və ticarət əlaqəlerinin
genişlənməsinə münbət şəra
vermişdir.**

Qeyd olunub ki, 180 yaşlı Cülfə sərhəd keçid məntəqəsində inkişaf dövrünü Azərbaycanın ikiinci dəfə müstəqillik eldə etdiğinden və ümummilli lider Heydər Əliyevin öncülüğündə inkişaf və tərəqqi yoluna qedən qoyduqdan sonra yaşamışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin Sədri işləyarkən
ulu öndər Heydər Əliyevin bloka
danın ağır fəsadlarının aradaları

Culfa gömrük organının 180 illik yubileyi qeyd olunub

şəhəri Azərbaycanın qadim mədəniyyət və ticarət mərkəzlərinin biri hesab olunur. Bu yaşa- yış mətaqəsiniñ mühüm ticarət yollarının üzərində bərqərə olması burada müxtəlif sahələrin inkişafına və ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsinə münbət şərait yaratmışdır.

Qeyd olunub ki, 180 yaşlı Cülfə sərhəd keçid məntəqəsində inkişaf dövrünü Azərbaycanın ikiinci dəfə müstəqillik eldə etdiğinden və ümummilli lider Heydər Əliyevin öncülüğündə inkişaf və tərəqqi yoluna qedən qoyduqdan sonra yaşamışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin Sədri işləyarkən
ulu öndər Heydər Əliyevin bloka
danın ağır fəsadlarının aradaları

rini göstermek için hemşə qayğıya möhtac olub. Bunu görənə onun qurub-yaratmaq həvəsi bire-bəş artır. Bir neçə il əvvəl texnika, su, imkansızlıq ucbatından bu sahələrin na vəziyyətdə olduğunu yaxşı xatırlayıram. Son illər bu problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən kompleks tədbirlərin bəhrelini bu gün kənd adamlarının getdikcə yüksələn hayat tərzində görmək olar. Sonra isə elava etdi: Elə insan kimi torpaq da qayğı sevir. Ona qayğını eşirgəməyan, zəhmətdən qorxmayan insanların yaxşı yaşaması, özüne yaxşı gün-güzərin qurması da təbidiir...

Ardı 4-cü səhifədə

Öten ilin yekunlarına nəzər salındı

Azerbaycan Respublikası Hesablaşma Palatasının

Naxçıvan Muxtar Respublikası üzre idarəesində 2009-cu il dekabrının 28-də keçirilmiş üçüncü keşfiyyat Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səkkizinci sessiyasının qarşıya qoyduğu vələflərə və öten ilin yekunlarına təqribən yığıncaq keçirilmişdir. Yığıncaq giriş sözü ilə idarənin reisi Rəsul Həsənov və baş imzalı İbrahimov açaraq bildirmişdir.

2009-cu ilde Azərbaycan Respublikası Hesablaşma Palasının Naxçıvan Muxtar Respublikası üzre idarəesine dövlət təşkilatlarından 50 sənəd daxil olmuş, əmin idare tərəfindən 2009-cu ilin 24 məktub dövlət təşkilatlarına göndərilmişdir. Hesab illərinə əmumi sanad dövriyyəsi 94 sənədi əhəse etmişdir. Öten il idarəətindən 5 müəssisə, idarə və təşkilatda audit tədbirləri və 10 müəssisə, idarə və təşkilat üzrə hesabatların düzgün doldurulmadığı aşkar edilmişdir. Idarə tərəfindən aparılan audit tədbirlər nəticəsində 372 manat məbləğində artıq qonor, 151 manat artıq emakhaqqı, 830 manat 15 qəpik artıq məzuniyyət pulu həsablanıb ödənilməyi müəyyən edilmiş, 30 manat kreditor borcun uçota alınmadığı, 69 manat vəsaitin sənədsiz silindiyi aşkar edilmişdir. Müəyyən edilmiş nöqsan və çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün müvafiq təşkilatlara malumat göndərilmişdir. Görülmüş tədbirlər nəticəsində artıq ödənilmiş vəsaitlər bütçəyə bərpa edilmişdir. Bularla yanaşı işdə buraxılan nöqsanlarla toxunulmuş, bütçə vəsaitlərinin düzgün xərcənməsinə nəzarət daha da güclənəcəyi vürgulanmışdır.

Məruzəçi bildirmişdir ki, apadan təhlillər nəticəsində 8 teşki-

Nuray ƏSGƏROVA

Əvvəl 1-ci sehifəde

Bələcə respublikadan konarda minlərlə kadrələr hazırlanırdı. Heydər Əliyev onları sonrakı fealiyyətləri ilə de maraqlanır, respublikada bu kadrələr üçün lazımi şərait yaradırdı.

Ulu öndər respublikanın daxilində dəməlli kadrələrin yetişdirilməsinə böyük emalıyyət verirdi. Doğrudur, o illerde Moskva her cəhdə buna mane olmağa çalışırdı. Lakin ulu öndər bütün təqiblərə, çətinliklərə məruz qalmışına baxmayaq, mübarizə aparırla isteyinə nail olurdu. Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin yaradılması isə gənclərimizin hərbi sahaya maraqlını qat-qat artırdı. Bu gün Azərbaycanın qüdrətli ordusunda həmin təhsil ocağının minlərlə məzunu qulluq edir. Bu gənclər Vətəni göz bəbəyi kimi qorumaqda, hərbin bütün sirlərinə yiyələnməkdə nümunə göstərilərlər.

...Ulu öndər xalqın tekidi ilə ikinci dəfə hakimiyətə gələrkən ölkənin bütün sahələrində vəziyyət son derecə ağır idi. Diger sahələr kimi, təhsilimiz də ciddi zərərlər vurulmuşdu. Bir çox təhsil ocaqlarının maddi-texniki bazası dağılımdı. Təhsil işçilərinin emalına qıymət verilmirdi. Diliyiniz, əlifbamızın inkişafına mənənələr yaradılmışdı. Təhsilimiz, dilimiz, mədəniyyətimiz təhlükə altında idi. Heydər Əliyevin sayı natəscisində milli təhsilimiz yenidən qurulmağa başlandı. Artıq 1994-cü ildən başlayaraq təhsil işçilərinin aməkhaqqı iləbərtlərini. Ölkə başçısının sarancamı ilə 1999-cu ildə təsdiq edilmiş "Azərbaycan təhsil sisteminde İslahatlar Proqramı" ölkəmizdə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirməsinə asaslı təkan verən və uzun illəri ehəte edən mühüm dövlət sənədi oldu.

Heydər Əliyev öz xalqına bağlı bir şəxsiyyət olub. O, azərbaycanlı olmayıla ilə həmişə fəxri edib: "Manım" hayat" amalim bütün varlığım qədər sevdiyim Azərbaycan xalqına, dövlətciliyimə, ölkəmizin iqtisadi, siyasi, mənəvi inkişafına xidmət olub. Bu yolda bütün gücümüz və iradəm yalnız müdrik və qədir bilən xalqımızdan almışam. Ən çatın anlarda, en mürəkkab vəziyyətlərdə yalnız və yalnız xalqımı arxalanmışam. Bu da mene dözüm, irada verib və bütün uğurlarımı temin edib". Belli, Heydər Əliyev Azərbaycanı fəlakət-dən qurtaranda da, adı bir iş görəndə de yalnız xalqına, onun müdrikliyinə inanıb və həmişə isteyinə nail olub.

Təhsilə, müəllimlər emalına diqqət, qayğı bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. "Azərbaycanı qüdrətli dövlətə çevirmək üçün ən başlıcası ölkədə Heydər Əliyevin siyaseti davam etdirilməlidir. Bu gün yüksək kürsündən çıxış edərək men Azərbaycan xalqına söz verirəm ki, bu siyasetə sadıq qalacağam, heç vaxt bu yoldan dönməyəcəyəm, Heydər Əliyevin siyasetini davam etdirecəyəm". Otan mütəddətə göstərdi ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidentini canab İlham Əliyev andığma mərasimində dediyi bu sözlərə layiqince emel edir. Xalq bütün sahələrde ölməz Heydər Əliyev enənələrinin uğurla davam etdirilməsinin canlı şahidi olub. Dövlət başçısı elə bir sahə yoxdur ki, onu yaddan çıxarsın, unutsun. Sözsüz ki, ölkəmizin dinamik inkişafi bunu bir daha sübut edir.

Bu gün ölkəmizdə təhsil sahəsində enənələr yeni forma və məzmunu dəha da zənginləşmişdir. Heydər Əliyevin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin milli elm və təhsilin inkişafı, problemlərinin həlli istiqamətində heyata keçiridər siyaset dəməz ulu öndərin formalasdırıldı mütləq enənələrin davamıdır. Dövlət başçısı her zaman müəllimin emalıyə, zehmetinə, maarifçiliyin fealiyyətinə yüksək önem vermiş, bu müqəddəs peşə sahiblərini cəmiyyətin en hörmətli təbəqəsi adlandırmışdır. Azərbaycanda təhsilin müasirləş-

Ulu öndər Heydər ƏLİYEV: Müəllim öz biliyini, təcrübəsini, qılıvəsini, qiymətli nəyi varsa, hamisini şagirdlərinə, xalqa bəxş edir. Rəşadətə bərabər olan bu nəcib, fədakar emalına görə müəllimin yetirmələri, valideynlər və biz hamımız ona hədsiz dərəcədə minnətdarıq. Hər birimizdə müəllimin hərərətli qəlbinin bir zərrəciyi vardır. Məhz müəllim doğma yurdumuzu sevməyi, hamının rifahı namına vicdanla İsləməyi müdərliklə və sabırla biza öyrətmək və öyrədir. Hər birimiz öz müəllimi vardır və biz bütün ömrümüz boyu onun xatırəsini hörmətlə, minnətdarlıqla qəlbimizdə yaşıdırıq.

Müəllimlər cəmiyyətin ən nüfuzlu, ən mötəbər insanlardır

Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin müəllimlərə göstərdiyi yüksək ehtiram, alicanlılıq nümunəsi gənc nəsil üçün örnəkdir

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif TALIBOV: Müəllimlər gələcəyimiz olan gənclərin təhsil almasında, tərbiyə olunmasında xüsusi rol oynayır. Gələcəyimizin təməli müəllimlər tərəfindən qoyulur. Bu təməl nə qədər möhkəm qoyulsalar, gələcəyimiz bir o qədər möhkəm qurulacaq, uğurlu olacaqdır. Gənclərimiz gələcəyin qurucuları olduğunu bilməli, bu məsuliyyəti daim öz üzərlərində hiss etməlidirlər. Müəllimlərimiz bütün vasitələrdən istifadə edərək gələcəyimizin təməlinin möhkəm qoyulması üçün çalışmalıdır. Yaradılan şəraitdən istifadə edərək özlərini gələcəyə hazırlamalı, vətənpərvər, təhsilli olmalıdır.

Baycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev haqqı şəkildə təhsilə qoyulan sermayenin ölkəmizin gələcəyinə qoyulan sermayə adlandırılardır. Muxtar respublikamızda neça-neçe məktəb binasının tikiləsi və ya esaslı şəkildə təmir olunaraq istifadə verilmesi de ölkəmizin gələcəyinə hesablanmış addır. Bir fakt qeyd edək ki, son 15 il yaxın bir dövrde muxtar respublikamızda 150-dən çox müasir standartlara cavab verən, yeni avadanlıqları, kompyuter destəri ilə təchiz olunan təhsil müəssisələri tikilib istifadəyə verilmişdir. Bundan başqa, muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəblərində təhsilin keyfiyyətə qabaqcıl yerləndirilən birinci tətbiq. Orta və ali məktəblərdə təhsilin seviyyəsi iləndə yüksəlir, vətənini, xalqını, dövlətini sevən vətənpərvər ruhlu gənclər yetişir. Bunu nəticədə təhsilin ölkəməsi, her bir insannın mütexəssis kimi yetişdirilməsinə, formalaşdırılmasına və cəmiyyətdə rolunu artırılmasına qisa vaxtda nail olmaq mümkündür. Bunun üçün peşəkar müəllimlərin olması, tədrisin seviyyəsinin yüksəldiləsi son derece vacibdir. Bu baxımdan ölkəmizdə geniş vüset almış təhsil işlahatları müəllim hazırlığına, pedaqoq kadrələrin yetişdirilməsi sahəsinə, onların peşəkarlıq və bacanqlarına təminən baxılmasına öncə çəkir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin dövlət siyasetinin ana xəttini laşkırlı edən quruculuq missiyası Naxçıvan Muxtar Respublikasının hayatında hərəkətətərəfli qüvvəye çevrilmiş, iqtisadiyyatın sabitləşdirilməsi, aparılan genişliyəsi quruculuq və abidləq tədbirləri məhz bu təkəndən manbedən qaynaqlanmışdır. Azer-

dişim, çoxunun internete çıxışı temin olunmuşdur.

Kend yerlərində müasir memarlıq übündə məktəb binalarının tikiləmisi, onların hər cür maddi-texniki baza ilə temin olunması allı məktəbləri yenice bitmiş kadrələr da heç tərəddüd etmədən bu təhsil ocaqlarında pedaqoq fealiyyətə başlamasına səbəb olmuşdur. Bu məktəb binalarının tikintisi galəcək nəşin hərəkəti yetişməsinə şərait yaratmaqla yanşı, hem de ali məktəblərdən yenicə mezun olmuş genç kadrələrin işləmələrinə, yeni işsizliyin də aradan qaldırılmasına səbəb olmuşdur. Təhsil işçilərinə göstərilən qayığının neticesidir ki, son illərdə muxtar respublikamızda öz peşəsinə sevən, yüksək növliyələr elədən 36 müəllim Azərbaycan Respublikasının, 31 müəllim Naxçıvan Muxtar Respublikasının eməkdar mülliimli fəxri adlanına layiq görülmüş, 38 nəfər isə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir. Bu bir daha müəllimlərin emalına dövlətlimizin nə qədər böyük onur verdiyini aydın göstərir.

Təbii ki, yaradılan şərait, göstərilən dövlət qayğısı biz müslimlərdən böyük məsuliyyət tələb edir. Çünkü bizim hazırladığımız telebələr, sağlıqlar müstəqil Azərbaycanın geleceyidir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin dediyi kimi: "Müəllimlər gələcəyimiz olan gənclərin təhsil almasında, tərbiyə olunmasında xüsusi rol oynayır. Gela-

ceyimizin təməli müəllimlər tərəfindən qoyulur. Bu təməl nə qədər möhkəm qoyulsalar, gələcəyimiz bir o qədər möhkəm qurulacaq, uğurlu olacaqdır. Gənclərimiz gələcəyin qurucuları olduğunu bilməli, bu məsuliyyəti dəməz adlandırmaq, təsdiq etməlidirlər. Müəllimlərimiz bütün vasitələrdən istifadə edərək gələcəyimizin təməlinin möhkəm qoyulması üçün çalışmalıdır. Yaradılan şəraitdən istifadə edərək özlərini gələcəyə hazırlamalı, vətənpərvər, təhsilli olmalıdır.

Bu gün təhsilimiz inkişafında, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsində Heydər Əliyev Fonduun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı sefiri Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri evezsizdir. Fondu vəsaiti hesabına Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yeni məktəb binaları, uşaq bağçaların tikilir, təmir olunur. Tədris ocaqlarının müasir avadanlıqları, o cümlədən kompyuter təchiz olunmasında fond əhalisi tərəfindən razılıqlı, minnətdarlıq hissi ilə qarşılanan böyük miqyaslı xeyrəxah tədbirlər həyata keçirir.

Umummilli liderimiz Heydər Əliyev elə bir iş qoyub gedib ki, iller, esrlər keçəcək, o, yene qorunub saxlanacaq və inamlı davam etdiriləcəkdir. Sevindirici həldir ki, bu gün Prezident İlham Əliyev rəhbərliyi altında respublikamızda həyata keçirilən genişliyəsi İslahatların qayışında məhz təhsilin seviyyəsinin yüksəldiləsi, müəllim adının və nüfuzunun qaldırılması məsələləri dayanır. Dövlət başçısı ölkənin gələcəyini zəngin maddi sərvətlərdə deyil, haqqı olaraq məhz inşaat kapitalının düzgün qıymetləndirilməsindən görür. Heyata keçirilən tədbirlər deməye asas verir ki, respublikamızın xəzinəsi gələcəkde dayanıqlı iqtisadi inkişaf tempini heç de nəft gələrləri hesabına deyil, məhz bilik, müasir informasiya texnologiyaları, elmtutulmuş sahələrin dinamik inkişafı, güclü insan kapitalının formalaşması sayesində temin edəcəkdir.

Qızılıtac ŞAHBAZOVА pedaqoqı elmlər naməzdi

Naxçıvan Muxtar Respublikası Vergiler Nazırılığının üçüncü çağrısı Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin sekizinci sessiyasında gərgin qızılınların yerine yetirilmesi ve 2009-cu ilin yeniləndərək kollegiya icası keçirilmişdir. Kollegiyada Naxçıvan MR vergiler naziri, baş vergi xidməti müşaviri Əli Mahmudov çıxış edərək bildirmişdir ki, son illərdə dünyada baş veren global bank-maliyyə böhərəni nəticəsində bir çox ölkələrin iqtisadiyyatında ciddi gərilemələr olmuşdur. Buna baxmayaraq ölkəmizdə, o cümlədən muxtar respublikamızda həyata keçirilən məqsədönlü iqtisadi siyaset nəticəsində sosial-iqtisadi inkişaf daha da sürətlənmış, sahibkarlığın inkişafında ciddi uğurlar qazanılmış, iqtisadiyyata investisiya qoymuşsunun həcmi ehemiyətli dərəcədə artmış, yeni iş yerlerinin açılmasında iştirakçılar oldu edilmişdir.

Muxtar respublikamızda gəden iqtisadi inkişafı nəticəsi olaraq 2009-cu il erzində muxtar respublikada Vergiler Nazırılığı üzrə müəyyən edilmiş 25 milyon 200 min manat proqnoz tapşınğı qarşı 61 milyon 163 min 400 manat vasait daxil olmuş, verilen tapşınğı 242,7 faiz emal edilər, bündəcaya nozardır tutulduğundan 35 milyon 963 min 400 manat artıq vasaitin daxil olması temin edilmişdir. 2008-ci ilde müqayisədə ise bündəcaya 9 milyon 93 min 500 manat ve ya 17,5 faiz artıq vasait daxil olmuşdur.

Daxilolmaların 18 milyon 651 min 900 manat ve ya 30,5 faiz dövlət sektorunun, 42 milyon 511 min 500 manat ve ya 69,5 faizi ise özel sektorun payına düşmüdü.

Dövlət sektoru üzrə daxil-

Biznes mühitinin əlverişli olması vergi daxilolmalarını artırılmışdır

olmalar 2008-ci ilde müqayisədə 1 milyon 314 min 200 manat və ya 7 faiz azalsada, özəl sektor üzrə daxilolmalar 10 milyon 407 min 700 manat və ya 32,4 faiz artmışdır.

Özəl sektordan bündəcaya daxilolmaların ildən-ildə artımı muxtar respublikə rəhbərliyi tərəfindən iş adamıla əlverişli biznes şəraitinin yaradılmasını qabab təzahüründür.

Əhalilər nağd hesablaşmalarının apanılması qaydalanma emal edilmişsi sahəsi üzrə 73 nezaret işi apanları, 27 min 200 manat maliyyə sanksiyası tətbiq edilmişdir.

Vergi orqanlarında uçotda durmadan sahibkarlıq fealiyyəti ilə məşğul olanınn aşkar

edilmesi üzrə 81 nezaret işi apanmış və onları hamisində nöqsan aşkar edilər, 3 min 200 manat maliyyə sanksiyası tətbiq edilmişdir. "Ferqənəne nişanı" almadan səməşin və ya yük daşımalarını həyata keçirənlərin aşkar edilmişsi üzrə 63 nezaret işi apanmış və 2 min 360 manat maliyyə sanksiyası tətbiq edilmişdir.

2009-cu il erzində bu sahədə muxtar respublikada sahibkarlıq subyektlərinin qeyd alınmasında "bir pəncərə" sistemi tətbiq olunmuşdur.

Avropa üçün əhəmiyyətli örnek

Arlıq tarixe çevrilmiş 2009-cu ilde beynəlxalq teşkilatların toplantılarda inşaatın çox müzakirə olunan məsələlərdən biri dünən yaranmış ekoloji problem olmuşdur. Global istihsəmə və onun yaratıldığı fəsədlər BMT, Avropa İttifaqı, Avropa Şurası, İKT və başqa teşkilatlar yanaşı, bir çox dövlətləri de narahat edir. Mehə global istihsəmin nəticəsində ki, planetimizin bezi bölgələrində şiddetli daşınclar, torpaq sürüşmələri, denizlərdə firtinalar baş verir ki, bunun da nəticəsində həmin bölgələrdəki ölkələrin iqtisadiyyatına milyardlarla dollar ziyan deyir, insanlar isə evsiz qalırlar. Alimlər global istihsəmenin sebəbini Avropa və Amerikada senayenin inkişaf ilə əlaqələndərək qeyd edirlər ki, bu inkişafın nəticəsində senaye tullantılarının və havaya buraxılan zehərlilər qazalarının məqdarının ildən-ildə artması istihsəmeye sebəb olur. Bu faktlər öten ilin noyabr ayında BMT-nin teşkilatçılığı ilə Kopenhağende dünəninin 96 dövlətinin alım və hökumət nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən beynəlxalq konfransda sessiələrdir. Global ekoloji problemlərin həllinə həsr olunmuş konfransda o qəyd edildi ki, iqlim deyisişkiliyə təbii felaketlərinə yanaşı faydalı da ola bilər. Misal üçün, Şimal qütbüne yaxın olan bezi Avropa ölkələrinin orazları buzlarla örtülüb. İstiləşmə həmin buzular eridək və onun altında torpaqlardan səmərelli istifadə edib kənd təsərrüfatını inkişaf etdirmək olar. Lakin bu, deryada bir damla su demekdir.

Konfransda senaye tullantılarının azaldılması ilə bağlı ziddiyəti mövqelər nümayişi etdirilərde, zehərlilər qazaların atmosferə mənfi təsirini azaltmaq üçün yaşlılıqların artırmasına dair vahid mövqə müşahidə edilmişdir. Konfransın Internet saytında yüzdən artıq alımın maruzesi yerləşdirilmişdir. Bu məruzələrde yaşlılıqların insana və cəmiyyətə faydası, təbii felaketlərin, torpaq sürüşməsinin, torpağın mehsuldarlığının artırılmasında rolu haqqında olduğunu müxtəlif elmi faktır.

Bütün bunlardan aydın olur ki, dünya alımının, mədəniyyətinin, demokratianın, ne bilim dəha nələrin yüksək inkişaf etdiyi bir məkan və standartları bir çox ölkələrdə tətbiq etməye çalışan Avropanın indi yadına düşür ki, global ekoloji problemlərin həll olunması üçün yaşlılıq sahələrini artırmaq lazımdır. Azərbaycan Avropanın bir hissəsi kimi bu problemin həlli ilə çoxdandır ki, məşguldur. Hələ öten əsirin 70-ci illərində xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev Azerbaycanda geniş yaşlılaşdırma tədbirini həyata keçirmişdir. Görkəmlili təbətəsənəs alım, akademik Həsən Əliyev bir sərət yasaqlıqların və milli parkların yaradılmasına nail olmuşdur. Onun "Heyecan təbii" kitabında ortaya qoyduğu aktual problemlər indi bütün dünyani düşündür.

Muxtar respublikamızda bütün sahələrde olduğu kimi, ekoloji mühitin qorunmasında ümummilli liderin siyasi kursu davam etdirilir. Əhalinin asude vaxtlarda iməciklərə celb olunması behəsini verib. Sovetlər dövründə Naxçıvandan Sədərəya, Şahbuz və Ordubadə gedərən yol boyu çox nadir yerlərdə bir neçə ağac görmək olardı. Düzənləye baxmaqdan adamın gözü yorulurdu. Müstəqilliyyimizin ilk illərində isə həmin nadir ağacların ətrafı işbaşlar tərəfindən "restoranlara" çevrildi. Ətrafa kabab sümüyü və erzaq tullantıları atıldı. Bir sözə, acı bir menzərə yaranmışdı. Indi isə yol kenarlarındakı yaşlılıqlar sanki adamı yada güləşin istisnəndə qoruyur. Parklardakı dekorativ ağaclar və güzərliliklər insanlara könlərə hatlılıq, şəhərimizə isə gözəlliklər bəxş edir. Bunlar Naxçıvan MR Ali Məclisi Sədrinə seyli nəticəsində yaradılmışdır. Onun ekoloji mühitin ehemiyətini nezəre alaraq imzaladığı sərəncamlara oxşar sənədləri Avropa hələ indi qəbul etməyə hazırlanır.

Bu gün Naxçıvan MR Ali Məclisi Sədrinə sərəncamian ile yaradılmış Arpaçay Dövlət Təbiət, Arazboyu Dövlət Təbiət yasaqlıqları fealiyyət göstərir. Bunaqlanın başqa, hele 1969-cu ilde akademik Həsən Əliyevin təşəbbüsü ilə Ordubad Dövlət Yasaqlığı, 2009-cu ilde isə Zəngəzur Milli Parkı yaradılmışdır ki, bunaqlanın fauna və floranın qorunmasında ehemiyətli rolü malikdirlər. Ümumilikdə, muxtar respublikanın 148 min 816,6 hektar erazisi xüsusi mühafizə olunan erazilərdir. Bu, ümumi erazimizin 28 faizini təşkil edir ki, bu da beynəlxalq normalanın üstəleyir.

1998-ci ilde Ali Məclis Sədrinə yaşlılaşdırma, temizlik, abadlıq aylığının keçirilməsi haqqında sərəncamına esasən her ilin yaz və payız mövsümündə minlərlə ağac ekilir.

Muxtar respublikamızda iqtisadiyyatın inkişafı nəticəsində yaradılan sənaye müəssisələri heç de təbəti kortamır, əksinə, yaşlılıqların artırmasına təkən verir. Misal üçün, meyve şirələri istehsal edən "Gəmiçiyə" müəssisəsinin yaradılması meyve bağlarının artırmasına sebəb olmuşdur. Çünkü, əhalidən meyve qəbul edilir və onun şirəsi çıxarılaq satılır. Əhalil isə meyve bağlarının dəha da genişləndiriləndən maraqlı olur. Ona görə ki, müəssisəyə nə qədər çox meyve sata, o qədər çox qazanc elde edəcək. Teessüf ki, inkişaf etmiş bir sərət tədbirlərə bu kimi amillər nəzərə alınır və nəticədə planetin ekosistemine böyük ziyan deyir.

Məlum olduğu kimi, həyvanlarla körəkli suretdə inkişaf etdirilmesi de ekologiyaya böyük ziyan vurur. Yaşılı örtükli yamaclar təpənanma və otlama nəticəsində yüksənlər sehraşır, nadir bitkilərin nəslə kesilir. Odur ki, muxtar respublikamızda körəkli şəkildə ev həyvanlarının baş sahəsinin deyil, məhsuldarlığının artırmasına diqqət yetirilir. Tesadüf dəyiş ki, Hollandiyanın Kanadadan muxtar respublikamızca cins mallar getirilir. Bayarlı inkişaf etdirilir və sünə mayalanma tədbirləri həyata keçirilir. Bütün bunaqlanın yalnız muxtar respublikanın erazilərini yaşlılaşdırma üçün deyil, eyni zamanda, global istihsəmeye qarşı geniş miqyasda apanlan mübarizə və döyünlərin ekoloji mühitin yaxşılaşmasına verilən böyük töhfədir. Çünkü biz de döyünlərin bir parçası və heç de Avropanadə geri qalmır. Bu tədbirlər mədəni Avropa üçün ehemiyətli örnekdir.

Rabil KƏTANOV

M.MƏMMƏDOV

2009-2010-cu tədris ili üçün ali məktəblərə qəbulun nəticələri müzakirə olunub

Azerbaycan Respublikası Telebe Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının Naxçıvan MR Regional Bölməsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Tehsil Nazırılığının birlikdə təşkil etdiyi müşavirə 2009-2010-cu tədris ili üçün ali məktəblərə qəbulun nəticələrinə, qazanılmış nəqliyyətə, buraxılmış nöqsanlara, qarşıda duran vezifələrə həsr olunmuşdur.

Tədbiri giriş sözü ilə Naxçıvan MR tehsil naziri Piri Nağıyev açaraq geniş mərəzə ilə çıxış etmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, regionumuzda her il onlara yeni məktəb binası tikilir və ya yenidən qurularaq istifadəyə verilir, ümumtəhsil ocaqlarının maddi-texniki baslıqları gücləndirilir. Bu isə tədrisin seviyyəsinin yüksəldiləndən mühüm rol oynayır. Göstərilən qayıdı 2009-cu ilde da davam etdirilmiş, 5952 şagird yerlik 11 ümumtəhsil məktəbi üçün yeni məktəb binası tikilərək və ya esaslı şəkilərde qurularaq müəllim və şagirdlərin ixtiyarına verilmişdir.

Naxçıvanda təhsilin inkişafına gösterilən qayığının bariz nümunelerindən biri de 2008-ci il yanvar ayının 14-də Azerbaycanda ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası Telebe Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının Naxçıvan MR Regional Bölməsinin yaradılmışdır.

Müşavirəde Azərbaycan Respublikası Telebe Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının sedri Meleyke Abbaszadə "Azərbaycan Respublikasının ali və orta ixtisas məktəblərinə telebe qəbulu: nəticələr, nəqliyyətlər, vezifələr" mövzusunda çıxış etmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ölkənin digər regionları ilə müqayisədə təhsil sahəsində qazanıldığı uğurlar ləbilə artır. 2009-cu ilde ali məktəblərə sənəd qəbulu 2008-ci ilde müqayisədə 5 faiz artmışdır. Yüksek bal toplayaraq Prezident təqədüməne layiq görülenlərin sayı da artmaqdadır. Belə ki, 2005-ci ilde 2, 2006-ci ilde 2, 2007-ci ilde 3, 2008-ci ilde 5, 2009-cu ilde isə 9 mezun Prezident təqədüməne layiq görülmüşdür.

Naxçıvanda təhsilin inkişafına gösterilən qayığının bariz nümunelerindən biri de 2008-ci il yanvar ayının 14-də Azerbaycanda ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası Telebe Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının Naxçıvan MR Regional Bölməsinin yaradılmışdır. Məsələn, 2009-cu ilin yanvar ayında Naxçıvan MR Muxtar Respublikası 2009-2010-cu tədris ili üçün ali məktəblərə qəbulun nəticələri müzakirə olunub. Naxçıvan MR Muxtar Respublikası 2009-2010-cu tədris ili üçün ali məktəblərə qəbulun nəticələrinə, qazanılmış nəqliyyətə, buraxılmış nöqsanlara, qarşıda duran vezifələrə həsr olunmuşdur.

Məsələn, 2009-2010-cu tədris ili üçün ali məktəblərə qəbulun nəticələri müzakirə olunub.

Əvvəl 1-ci sahifədə

Onun bu səhəbətlərindən əra-yının dölu olduğunu hiss etmək çətin deyildi. Kəndde yaşayırıam, 65 yaşım var, 3 hektardan artıq torpaq sahəsindən istifadə edirəm. Bundan başqa, bələdiyyə fondunda olan sahənin 2 hektarı da məqəvili ilə ekmişdim. Yaxşı da qazanc sahibi oldum. Dövlətdən kredit də göründür, digər yardımçıdan da istifadə etdim. Dediymə odur ki, hal-hal demekle ağız şirin olmaz. Dövlətimiz kənd təsərrüfatının in-kışafına hərtərəfli qayıq göstərir. Bununla bağlı ilə belə müxtəlif dövlət programları qəbul edilir, se-rəncam və fərmanlar imzalanır. Ele görürək muxtar respublika əhalisinin erzaq məhsulları ilə etibarlı təminatın dəstək olan Dövlət Proqramını. Bu proqramı yerine yetirmək üçün mövcud imkanlarımız yetərincedir. Qalır ki, torpaqdan iki illi yapışasən,

rək taxılılığı yənə də inkişaf etdirir. Ekstensiv və intensiv üsul-lara geniş yer verir. Bahəsini də görür. İlbəl ekin sahələrində qazanılan uğurlar isə həm də onların torpaq bağlığının nəticəsidir. Bu cəhətdən ötan il de-kend adamlarının iqtisadiyyatına xeyli gəlir getirib.

64 hektar sahədə taxıl ekini keçirən torpaq mülkiyyətçiləri hektarnı orta məhsuldarlığı 33 sentnerə çatdırırlar. Ayrı-ayn təsərrüfat sahələrində bu rəqəm də yüksək olub. 3 hektar sahəni taxıl ekini üçün ayıran fərdi təsərrüfatçı Vilayat İsləmov məhsuldarlığı 40 sentnerə çatdır. O, hem də bacanqlı mexanizatordur, özünün şum traktoru, otluq, presvarun texnikaları var. V. İsləmov bu texnikalı ilə həmkənlilərinə də yaxından köməklik göstərir. Fərhad Rza-yevin də taxılılığı qazandığı ugurlar çıxır. Onun digər tex-

miz kimi, Kerimbəylidə də təzə et, süd və süd məhsullarına olan tələbatın ödənilmesi üçün müntəbit imkanlar mövcuddur. Bu im-kanlardan da semoreli istifadə olunur. Bu gün kənddə 700 baş iribuyuzlu, 2500 baş xirdabu-yuzlu heyvan başlarıdır. Təqəud-cü İdris Məmmədov 120 baş, El-sənədən Həsənov 150 baş heyvan baslayırlar. Önlər və heyvan-darlıqla meşgul olan digər kənd sakinləri ilə səhəbət zamanı öyrəndik ki, son illər müxtar res-publikaya baytarlıq xidmətinin seviyyəsinə yaxşılaşdırmaq üçün heyata keşirən tədbirlər, cins heyvan sortlarının müxtar res-publikaya getirilməsi, otlaq və biçənək sahələrindən düzgün istifadə olunması heyvandarlıqda xeyli ugurlar qazanılmasına im-kan verir. Bu, özünü heyvanlann baş sayının artırmasında və hey-vandarlıq məhsulları istehsalında ugurlar çıxır. Bildirdilər ki, qış və dö-

Torpaqbaş əyənin süfrəsi bol olar

Bu həqiqət Kerimbəylidə kənddən təsdiq edilib

bu qıymatlı servətin qadrını bilsən, onun imkanlarından sa-merali istifadə edəsən. İslətdiyim bu avtomasını təsərrüfatda qazandıqlanımla almışım.

Sürçünün sözlərində böyük haqqıqət olduğunu sübut etməye ehtiyac yoxdur. Çünkü, görünən dağda ne belədiq?

Şərurun böyük yaşayış məntəqələrindən biri olan Kerimbəylidə kənd rayon mərkəzindən 10 kilometr aralıda yerləşir. Bir neçə daqiqəlik yoldur. Arazqırğı bu yaşayış məntəqəsində 537 təsərrüfatda 1964 nəfər yaşayır. Muxtar respublikanın hər yerdində olduğu kimi, bu kənddə də aqrar islahatlar uğurla başa çatdırılmış, içtimai təsərrüfatlarda olan tor-paqlar əhaliyə paylanmışdır. Bu gün həmin torpaq sahələri kənd adamlarının daim iş, rüzi-bərəket ünvanına çevrilib. Çünkü özünün ehtiyacı olan ekin sahələrini inkişaf etdirir, heyvandarlıqla meş-gül olur. Tələbatını ödədikdən sonra məhsulları qalanını baza-ra çıxır. Bununla həm də muxtar respublikanın daxili bazanına töhfələri verir.

Şərur Rayon İcra Hakimiyəti başçısının Kerimbəylidə kənd üzrə nümayəndəsi Ruslan Resulzadə səhəbat zamanı bildirdi ki, bu yaşayış məntəqəsində hələ so-vet döndənəmdən taxılılıq böyük maraq göstərilir. İctimai təsərrüfatlar dövrü Kerimbəylidə yetişdi-rilən taxıl öz keyfiyyəti ilə rayon-nun digər kəndlərindən tədarük olunan məhsuldan seçilir. Ke-rimbəylidən torpaq mülkiyyətçiləri hərətəfli dövlət qayısından və qazandıqlan tacribədən səmə-reli istifadə etməyə sey göstəre-

nikalarla yanaşı həm də kom-baynı var. Lətif Kerimov taxılılıq-la yanaşı, kartofçuluğun da in-kişafına böyük önem verir. Onuna səhəbdətən öyrəndik ki, ötan il 2 hektar sahədə kartof ekini keçirib. Bunun üçün dövlət-dən kredit də görür. Çəkdiyi zəhmət də hədər getməyib. Tac-rübəli təsərrüfatçı artıq gəlin ilin bol məhsul üçün taxıl ekiniń başa çatdır. Kartof və bostan məhsulları ekacayı sahələrdə şum işini yekunlaşdırır. Kerimbəylidə Elsevar İbrahimov, Fəx-rəddin Məmmədov və başqları həm də şəker çugunduru ekinina üstünlük verirlər. Onları alda et-dikləri göstəricilər belə deməyə əsas verir ki, bu sahədə zəngin tacribə toplayırlar.

Kerimbəylidə həm də dadlı-tamlı meyvelər yetişdirilən ya-sa-yış məntəqələrindən biridir. Hər il tonlular məhsula sahib olan kəndin torpaq mülkiyyətçiləri ilə belə meyve bağlarının artırılması qayısına qalırlar. Bu işə təşkil olunan imiciliklər mühüm rol oynayır. Ötan ilin yaz və pa-yız imiciliklərində də bu iş davam etdirilib.

Digar yaşayış məntəqələri-

2007-ci ilin may ayının 22-də istifadəyə verilen kənd mərkəzinin açılışında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Maclısı Sədrinin dediyi kimi: "Müstəqillik illərində ümummilli liderimiz Azərbaycanda özülləşdirmənin heyata keçirilməsinə muxtar respublikadan başlıdı və sonrakı illərdə bunu ölkəmizin bütün regionlarında heyata keçirdi... Bu yolu uğurla davam etdirən Prezidentimiz bu sahədə onlara qərar və sərəncamlar verib, onların heyata keçirilməsinə nail olub. Buna bəri də kənd və şəhər arasında olan fərqli aradan qaldırılmasıdır".

Muxtar MƏMMƏDÖV

Kənd adamlarının qış qayğıları

Yanvar ayı ərzində hansı işlər görülməlidir?

Məhsuldarlığın artırılması agrotexnikli qaydalarla düzgün və vaxtında əməl edilməsindən çox asıldır. Bəs, yanvar ayında hansı tədbirləri hayata keçirmək lazımdır? Naxçıvan Muxtar Respublikası Regional Məsləhət Mərkəzi mütxəssislərinin tövsiyələrini diqqətinizə çatdırırıq.

Əkinçilikdə

Yazda ekilek donlı bitkilərin bostan və tərəvezə məhsullan toxumlarının təmizliyi və keyfiyyəti yoxlanılır. Sepinə uyğun gəlməyen toxumlar tekrar təmizlənilərdir.

Toxumun düzgün saxlanması üçün anbanın temperaturu və nisbi rütubəti havalandırma yolu ilə nörmələnən vəziyyəti artırılmalıdır. Kartof toxumlarının xarab olanları seçilməlidir.

İqlim şəraitini imkan verən təsərrüflər payızlı taxıl sahələrində sıçanabənzər gamircilərə qarşı mübarizə aparılmalıdır. Bu məqsədilə 1 kilogram buğda, arpa və ya yeməlir dənincə 32 gram bitki yağı və 100 qram sink fosfid elavə edilər. Qarışdırılar və aladıcı yem kimi yuvalara qoyulur. Yazılı bitkilər ekilek sahələrdə qış arası aparılır. Şərait imkan verən yerlərdə sahələr qar topalanırlar. Şitiliklər təsərrüfatlarında se-pin üçün hazırlıq işlərə başlanılır. Şitiliklərin yerləri müyyənəşdirilir, həmin yere qida qarışıq hazırlamaq üçün torf, torpaq, peynir və qum daşınır.

Bağçılıqda

Meyvə bağlarında cərə aralarının şumlanması (dondurma şumu) başa çatır. İqlim şəraitini imkan verən təsərrüflərdə ağacların gövdə etrafının bəlləməsi davam etdirilir. Bəlləmədən evvel sahəyə peynir və mineral gübərlər qarışıq sapılır. Cavan bağlarının her hektarına 20 ton peynir, 300-350 kilogram fosfor, 100-150 kilogram kalium gübəsi, barverən bağlara her il 20 ton, 2-3 iləndən bir 30-40 ton peynir, ilda 500-600 kilogram fosfor və 250-300 kilogram

kalium gübəsi verilir. Quru və zədəli budaqlar kosılın, seyraltı, məcəvənlərdən və seyrlərdən qızılırlar.

Üzümçülükdə

Üzüm bağlarında peynir və mineral gübərlər verilir. Suvarılan təsərrüflərdə torpaqda namək yaratmaq üçün üzümüyü qış suyu verilir. Su arxanın temir edilir. Üzüm yığılması üçün yesiklər hazırlanır. Xəstəlik və ziyanvericilər mübarizə aparmaq üçün zəherli kimyəvi maddələr, ehtiyatlı yaradılır, çileyici, tozlayıcı və digər alətlər temir edilir.

Heyvandarlıqlıda

Yanvar ayında fermalarda öten ilə yekun vurular, cari ilədə görürək işlər müayyənləşdirilir. Cavan, sağmal və kökəldirməyə qoyulmuş mallar ayrı saxlanılır. Yem normasına uyğun olaraq onların yemləndirilmesi və zootoxniki qulluq işləri davam etdirilir. Yeni doğulmuş ineklərə əlavə yem payı müyyəyen edilir. Yoluxucu xəstəliklərə qarşı baytarlıq tədbirləri aparılır. Fermalarda istilik rejimini sabit saxlamaq üçün əlavə tədbirlər görülür.

Qışçılığda döla hazırlı işləri görürlər. Faraş döllət götürmek üçün küzələr və arakaşmalər hazırlanır.

Qışçılığda yaşılı quşlar çıx-داş edilər. Kökəldirməyə qoyulur. Berpaedici toyuq sürüleri yaradılır. Quşların yem payına müxtəlif dənli, heyvan yemləri, mineral maddələr və vitaminvil daxil edilir. Quş damlarında istilik və işq rejimi nəzarətdə saxlanmalıdır. Bina daxilində optimallı temperatur müşəbbət 13-17 dərəcə, nəmlik isə 50-55 faizdə saxlanılır.

Heyvandarlığın inkişafı diqqət mərkəzindədir

Muxtar respublikada
Məhsuldarlığın inkişaf etdirilmesi və onun məhsuldarlığın yüksəldilməsinə göstərilən dövlət qayğısı getdikcə artır. Belə ki, heyvandarlıqda baytarlıq xidmətinin dəha da yaxşılaşdırmaq məqsədilə yeni baytarlıq obyektləri tikilmiş və asası temir edilmiş istifadə verilmişdir. Bundan başqa, baytarlıq laboratoriyaları üçün avadanlıq alınmasına qayifat qədər vəsait ayrılmışdır ki, bütün bular baytarlıq tədbirlərinin kompleks həyata keçirilməsinə müsbət təsir göstəracakdır.

Muxtar respublikada yetişdirilən qaramalın cins keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq və məhsuldarlığını yüksəltmək məqsədilə 2002-ci ildən başlayaraq maldarlıqla səni mayalama üsulü tətbiq edilir. Bu məqsədilə Hollandiyadən gatırılmış "Holst-in-friz", "Svis" cinsindən olan tördicilərin toxumundan istifadə olunur. İlk olaraq bu üsuldan Babek rayonundakı Nehram kənd səni mayalama məntəqəsində istifadə olunmuş, xeyli malez buzovlar alınmışdır. Bu tədbirin böyük

Əyyub ABDULLAYEV
Naxçıvan MR Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Heyvandarlıq, damazlıq işi və otlagalar şöbəsinin müdürü

Mehmed peyğember öyredir ki, bir allimın meclisinde olmaq min rüket namaz qılmanın, min xesteşa baş çekmekden, min cenaze müşayiat etmekden üstünür. "Ya Peyğember, "Quran" oxumadandamı? sualını ise bəle cavablandırır. Billksız, təfəkkürsüz "Quran" fayda verermi?"

Bildiyimiz kimi, təfəkkür hemisi yəniliyin nəhayətsiz dərinliklərinə yönəlmışdır. Her bəi insan düşünenkən müstəqil olaraq nə ise yəni, ona məlum olmayan bir şey keşf edir. Çok da böyük olmayan bu keşf beşeriyyət üçün deyil, insanın özü üçün olsa da, keşfdir. Meselen, 1982-ci ilde universitet və ya institut tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş "Ümumi psixologiya" dərsliyində qeyd edilir ki, təlim məsələlərini hell edərən her bir sağardı mütləq özü üçün nə ise yəni bir şey keşf etmiş olur. Təfəkkür yeni biliyin axtarılması və keşfidir. O yerde ki, köhne, artıq məlum olan emalıyyat əsulanları ilə, əvvəlki bilik və verdilər keçinmək mümkündür, orada problemli situasiya yaranır və təbii olaraq orada təfəkkürün fealiyyətinə da ehtiyac qalmır. Çünkü artıq "2x2 neçə edə" suali III və ya IV sınıf şagirdini düşündürür. Çünkü uşaqın əvvəlki, köhne bilikləri bəle suallara cavab vermək üçün kifayətdir və burada fikirləşmək artıqdır. Eğer məktəblə müəyyən məsələ və məsəllən heç düşünməndən düzgün hell edirse, bəle hallarda təfəkkürün fealiyyətinə ehtiyac qalmır. Deməli, hayatda yaranmış her cür situasiya problem seciyyəsi daşıdır, təfəkkürü hərkətə getirə bilir.

Psixologiya elmi bəle bir qənaete galmışdır ki, şagirdin qarşısına çıxan bütün çətinlikləri aradan qaldırmak lazımdır. Yalnız rastlaşdırıcı çətinlikləri aradan qaldıra-qaldıra şagird öz zəhni qabiliyyətini inkişaf etdirə bilər. Məşhur ensiklopedik elim, filosof və pedaqoq, hec sağlığında iken Aristotelden sonra "ikinci müellim" adını qazanan Ferabidən sorusular ki: "Əzber öyrənmək yaxşıdır, yoxsa başa düşmək?" Fərabi isə bəle cavab verir: "Başa düşmək, dərk etmək eżber öyrənmək yaxşıdır, azərbə-

Qlobal maliyyə böhranının davam etdiyi bir dövrdə Ermenistanın digər dünya dövlətləri ilə müqayisədə daha böyük sürətli iqtisadi tənzəzlər uğraması, mənəvi böhran yaşaması aydın müşahidə edilir. Bunun neticesidir ki, MDB məkanında qeyde alınan müxtəlif növ cinayetlərin, siyasi sahədə baş veren hadiselerin artım tempine görə Ermenistan lider mövqədən çıxış edir. Əhalinin yaşayış seviyəsinin gənű-gündən ağırlaşması, cinayet hadiselerinin sürətli çoxalması, müxalifət və iqtidár nümayəndələrinin bir-birinə qarşı daha sərt mövqə tutması Ermenistanın böyük bir felaketlə qarşı-qarşıya olduğunu bir daha təsdiqləyir. Hadiselerin bu fonda inkişafı öz növbəsində ölkə cəmiyyətində daha böyük parçalanmaya yol açır. Sosial-iqtisadi durumun dehşətli dərcədə pisləşməsi isə Ermenistan əhalisinin böyük ekseriyətini hakimiyət dairələrindən naraçı salır. Bütün bunları nəzəre alaraq emalılık demək olar ki, Ermenistan tam məhv olmaq astanasındadır.

Yerevanın polis idarəsinin reisi general Nerses Nazaryan cinayətkarlığın artımının esas себəbini qlobal iqtisadi böhranın Ermanistana tesiri və ölkədə sosial vəziyyətin ağırlığı ilə izah edir.

Bu gün ölkəde Sarkisyan hökumətinin esli diktatura yaratdığını və insan haqlarının pozulmasına görə Ermenistanın en pis ölkələr arasında yer aldığından deyən eks-prezident Levon Ter-Petrosyan vuruluyor ki, hebsxanalar həle də saxtaladırılmış ittihamlarla, hebs olunan müxalifətçilərə doludur. Bu da Ermenistanın regionda nə qədər təhlükəli olduğunu eyanı şəkildə nümayiş etdirir.

Bütün bunları çox yaxşı başa düşən Serj Sarkisyan hakimiyəti yaranı bilek təhlükənin qarşısını almaq üçün esas döqtəti güc strukturlarının möhkəmətinə yönəldir. Lakin iqtisadi çətinlik, maliyyə çətşəmələri, memur özbaşinalıq və sair kimi amillər güc strukturlarının inkişafına və onlara etibar etmeye imkan vermir.

Ermenistanda vəziyyəti ağırlaşdırın diger bir məqam isə işsizlik seviyyəsinin durmadan artmasıdır. Araşdırılara gö-

məyə can atan insan esas məqsəde nail olma bilmir, sanki ebes yere çalışır. Başa düşmək anlaşılmaz, dərk etmək isə müqəyyəse eparmaqla, mahiyət aşkar etməklə başlıdır. Eğer insan bu istiqamətde fealiyyət göstərməye can atarsa, yeni ümumiləşdirmələr və qanunlara istinad edərə, daha çox fayda elde edəcəkdir. Deməli, başa düşmək həqiqəten de

da özünü yaxşı aparsın, xüsusi padşahlar, çünki şahların dediyi her söz diller ezbəri, tutduğu her iş əller verdiği olur, adət adamlara isə o qədər əhemiyət veren olmaz.

Allim cavabı, oğluna qarşı tələbkarlığı gəhin xoşuna gelir. Ənam başğıtlayıb, xəlit verib, rütbəsini artırır.

Başqa bəi həkayəde isə yuxanda qeyd etdiyimiz kimi, tənbəllikdən qabiliyyətini inkişaf etdirə bilmən usağın dramını bəle yaradır:

Bir şah oğlunu bir adıba tapşırıb dedi:
- Bunu öz övdilən kimə tərbiye et!

Ədib baş eyi, hökmərdən tapşırını qəbul etdi. O, uzun müddət oğlanın təbiyesi məşğul olub, say göstərdi de, heç bir fayda vermedi. Ədib öz oğlanları isə elm və biliyk şöhrət tapdır. Şah edibe qəzəblenilər dedi:

- Vədə xilaf çıxıb, tapşırımı sedaqt-le yerine yetirmədin.

Ədib dedi:

- Böyük hökmərdə bilməlidir ki, tərbiye eyni idi, qabiliyyət isə müxtəlif!

Antik dövrən başlayaraq müasir dövrümüze qədər elm her şeydən üstün tutulmuşdur. Hətta Məhəmməd peyğember elmi Allah yolunda apanan cihaddan da üstün tutmuş və alimləri peyğeməberlərin varisi hesab etmişdir. Peypəməber kalamların birində belə buyurur: "Elm axtarmaq Allah yolunda cihadə beraberdir, elm sorağında yola çıxan adam yolda olərsə, şəhid hesab olunur. Elm axtarmaq feziletdir, cənnətə aparan yoldur, təkci elm müsəlmana öz işini aydın fəsəvvür etmək imkanı verir, ona sahə eməllerin yoluñunu göstərir, onun

Yekun olaraq bəle neticeyə gelir ki, şagirdlərə elm və təfəkkür birləşdə inkişaf edərən cəmiyyətin sonrakı inkişafına müəyyən təsir göstərər. Burada da müəllim yəda düşür. Müəllim şagirdlərə müvafiq biliklər verərə və verilmiş biliklər əsəsində onlara müəyyən bacarıq və verdilər aşılayara təfəkkür süzgəcindən keçirilən elmi dəllələr heyatda da öz tətbiqini tapa bilər.

Kamal CAMALOV
pedaqoq elmlər namizədi, Azərbaycan Respublikasının emekdar müəllimi

Ən işqli günəş elmdir

Şagirdlərə elm və təfəkkür birləşdə inkişaf edərən cəmiyyətin sonrakı inkişafına müəyyən təsir göstərər

ezberleməkden daha yaxşıdır".

Bir sinifdə 20-25 şagird oxuyursa təbii ki, bunların hamısı eyni təfəkkürə və ya eyni biliyə malik olurlar. Ancaq müəllim üslub, vasitə və terzlerdən istifadə edərəcə müəyyən netice elə etmiş olar. Antik dövrün filosof və pedaqoqları ləyəqət təbiyəsinin əsərlərini iki yere böldürdülər: "yumşaq" və "sərt" əsərlər. Əger təbiye olunan oxumaq, çalışmaq və xeyirxâh hərəkətlər etmək arzusunu bürüze verirə, belearalar "yumşaq" əsərləri, təbelə və inadkarırsa, "sərt" əsərləri tətbiq edirdilər. Bir çox uşaqlar var ki, gözəl zehnə və ya gözəl təfəkkürə malikdir. Ancaq tənbəllik onlara daha üstün gelir və zamanın inkişafından, tərəqqisindən geride qalır. Dahi Azerbaycan şairi Nizami Gəncəvi bu fikrimizi poetik dille daha gözəl ifade edir:

**Çox iti beynər yatan oldular,
Axırda saxsı qab satan oldular.**

Sərt əsərlərdən istifadən Sedi Şirazi "Gülüstən" esərində bir çox hekayelərdə obrazlaşdıraraq bəle neqli edir ki, alimlərden biri bir sahəzadəye dərs deyir, lakin rəhməsindən döyü, eziyyətər verirdi. Bir dəfə uşaq tab getirə bilməyib atanının yanına sıkiyətə gedir. Kötüyəni çıxarıb göyermiş, bədənini atasına göstərir. Buna atanının ürəyi yanır, müəllimini çığırtdırıb deyir. -Mənim oğluma verdiyin eziyyəti heç bir reyyət əvlədina vermirsən, bunun sebebi nedir?

Deyir: -Səbəbi odur ki, gerek hamı da nişanda ağızının sözünü bilsin, xalq yanın-

da özünü yaxşı aparsın, xüsüsile padşahlar, çünki şahların dediyi her söz diller ezbəri, tutduğu her iş əller verdiği olur, adət adamlara isə o qədər əhemiyət veren olmaz.

Alim cavabı, oğluna qarşı tələbkarlığı gəhin xoşuna gelir. Ənam başğıtlayıb, xəlit verib, rütbəsini artırır.

Başqa bəi həkayəde isə yuxanda

qəlbine ele bir işq salır ki, haqqı batıban, yaxşını pişən ayıra bilsin".

İnsanın potensial imkanları ele böyükdir ki, o öz imkanlarını aşkar çıxarmaqla müüm nüaliyyətlər qazana bilər. Lakin heç de hamı anlaır, yaxud anlamaq istəmir ki, insanların şəxsi seyirindən çox şey asildir. Makedoniyalı işğalçılar üzən orduşunun har bir eserini tənizlər və onlara adlanı bilirdi. Bu təxmini, 30 min eserlərə qədər edirdi. Tanınmış kibernetik və riyaziyyatçı Robert Neymanın hesablamalarına görə, insan beyni 1020 vahid məlumat hifz etmeye qadır. Bu böyük göstəricidir.

Bu da məlumatdır ki, şagirdlərdə elm və təfəkkürün inkişafında pedaqoqı kollektivin, ayn-ayın müəllimlərin, valideynlərin pedaqoqi rəhbərliyi lazımdır. A.S. Makarenko yazırı: "Men pedaqoji istədə malik deyiləm və pedaqoji işe təsəffüs gəlməmiş... Lakin men öyrəndim. Öz işimin ustasına qərbdim. Usta isə her bər şəxs ola bilər. Əger ona kömək etsələr və eger o özü işləsə".

Bir çox ixtralı ilə məşhur olan, o cümlədən ilk dəfə (1879-cu ilde) közərme elektrik lampasını təkmiləşdirib ona müasir görünüş veren və dünyada ilk dəfə olaraq içtimai istifadə əhemiyətli elektrik stansiyasını quraşdırıb istismara veren Edison Tomas Alva təsəffürün deməsidir: dəhilik üçün 1% ilham, 99% isə tərkib lazımdır. Məşhur Azərbaycan şairi Mərəqəli Əvhədi isə poetik dille bələ deyir:

**Geceler udmasın çıraq tüstüsü,
Hərdən öyrənəsen sen elmi, düzü.**

Göründüyü kimi, şagird saatları, ancaq təfəkkürə kitab oxuyarsa, gələcəkdə öyrəndiyi elm her an, her vaxt, her saat onun köməyinə yetişir, şərafli ünvanları qazandır, qəlbini qüvvətlenir, təvəzükli və mərhamət yaradır.

Ermənistan fəlakətin astanasındadır

Ermeni siyasetçilərinin dili ilə

ölkə iqtidarı en ağlaşırmaz qanun pozuntulanna yol vermekdən bəle çəkinmədi. Jurnalıtlar, müxalifət nümayändərleri en ağır təzyiqlərə məruz qaldı.

Bu gün de qlobal maliyyə böhranının hökm sürməsi onu deməyə imkan verir ki, Ermenistanın xaricdən asılılığı dəha da gücləndərdir. İli növbədə ona görə ki, böhranın təsirini bir qədər azaltmaq üçün Ermenistan indi xaricdən dəha böyük miqdarda borc almağa başlayıb ki, bu da ölkəye borc verən tərəflərin rəsmi Yerevan üzərində hegemonluğunu gücləndirir.

Bu gün ister Ermenistan polisi, isterse de orduya veziyət o həddə çatıb ki, bir çox ekspertlər bu gedisi sözügedən qurumları ancaq adının qalacaqını bildirir. Ermeni ekspertlərinin özleri isə dəha çox ordunun veziyətini və ölkənin müdafiə qabiliyyətini get-gedə zaifləşməsini dəle getirir. Qeyd olunanlar onu göstərir ki, Ermenistan ordusunda korupsiya və rüşvet, hemçinin digər manfi həllar burada vətənpərvərlik hissini heç endirib. Orduda heç kimin sabahı ümidi yoxdur. Hər bir şəxs şərənərək habs

Bütün bunlar isə hele yaxın dövür üçün özəl altına alır. Bu veziyət ermenilərin özlerinin etirafına görə, Dağılıq Qarabağ münaqışasına de tezislərə qədər emalı. Ermeni milli kongresinin nümayəndəsi Suren Surenyan bildirir ki, Dağılıq Qarabağ münaqışası hell olunmayanadək Ermenistan müstəqil dövlət ola bilmez. Azərbaycanın Ermenistan üzərində tam diplomatik qələbə elde etdiyi və bu qəlebenin işğal altında olan ərazilərin təzliklə azad olunması ile neticələnəcəyi artıq ölkənin özündə de etiraf olunmaqdır.

Azu ABDULLAYEV

NDU-nun tarix ixtisası üzrə IV kurs tələbəsi

Mirzə Cəlil yaradıcılığı milli-mənəvi sərvətimizdir

Vətənparvar yazılım digər xalqlara da yaxından tanıtmaq üçün ölkəmizdə məqsədönlü addımlar atılır.

Yaradıcılığı bütün dövrlər üçün aktual olan Cəlil Məmmədquluzadə Azərbaycan edəbiyyatının on görkəmli şimalarından biridir. Mensub olduğu xalqın maariflənməsi yolunda cəsarətli addımlar atan yazıçı, dramaturq, ictimai xadim Cəlil Məmmədquluzadə özündən sonra elə bir irlə qoyub getmişdir ki, bu irlə xalqımızın anqliyəti milli sərvəti kimi bu gün də qorunur. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin 6 fevral 2009-cu il tarixli sərəncamı ilə Cəlil Məmmədquluzadənin 140 illik yubileyinin keçirilməsi, bu sərəncamdan irəli gələn vozifelerin muxtar respublikada icrasını təmin etmək məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin təsdiq etdiyi Tədbirlər Planı edəbiyyatımızın korifey nümayəndələrindən biri olan böyük vətənparvar yazılıcıya dərin ehtiramın ifadəsi oldu. Ölkəmizdə hər yerində olduğu kimi, muxtar respublikamızda da bu münasibətlə 2009-cu ildə müxtəlif tədbirlər həyata keçirildi. Naxçıvan şəhərindəki Heydər Əliyev Sarayında keçirilen yubiley tədbiri isə naxçıvanlı cəllsevərlər üçün əsl bayram şənliyinə çevrildi.

Sərəncama və Tədbirlər Plannına əsasən hayata keçirilən tədbirlər sırasında müellifin ömrü yolu, onun xalqımız üçün garaklı olan ictimai fealiyyətini eks etdiren kitablarına naşr edilməsi de var.

Akademik İsa Həbibbəylinin "Əcəmi" Naşriyyat-Poliqrafiya Birliyində çapdan çıxmış "Cəlil Məmmədquluzadə" kitabı da bu tədbirlərin davamıdır. Yüksek poliqrafiq tərtibatla oxucuların ixtiyarına verilmiş kitabın en yaxşı meziyyətləndirdi birləşməsi ilə dənizlə yanaşı, həm də rus, ingilis və fransız dillerində işq üzü görməsidir. Tanıtma xarakteri daşıyan və iki hissədən ibarət olan kitabda müellif uzun illik tədqiqatlarına əsaslanıb; Cəlil Məmmədquluzadə Azərbaycan adabiyyatında kığış hekayənin böyük ustası, qüdrətli dramaturq, güclü publisist, azərbaycanlıq məfkurəsinin, Molla Nəsrəddin edəbi məktəbinin, həmçinin təqnidə realizmın banisi kimi təhlile çəlb olundu.

Onun Naxçıvandən başlanan həyat yolu, Qori seminariyasına-

İslahatçı Mirzə Cəlil Məmmədquluzadə

da təhsil aldığı illər, bu illərdə düşdürü mühit və həmin mühitin Mirzə Cəlilin geləcək yaradıcılıq fealiyyətinə təsir, müəllim işlədiyi dövrlər, bu dövrda vətənparvar yazılıçının qızılan təhsilə çəlb etməsi, bu yolda təhəqiqlərə məruz qalsa da, öz eşiğe və amalının dənənməsi, "Şərq-rus" qəzetində əməkdaşlığı, "Molla Nəsrəddin" jurnalındaki fealiyyəti xronoloji ardıcılıq və müellif mədaxiləsi ilə oxuculara çatdırılır.

Müellif yazır ki, özüne qədərki çoxasılık ədəbi fikirdə yaranıb formalşma prosesi keçirmiş milli ideyalar Cəlil Məmmədquluzadə yaradıcılığının timsalında yüksək seviyyədə inkişaf edərək Azərbaycan edəbiyyatının həmşəli bədi sərvətine çevrilmişdir. Burada İsa Həbibbəylinin bir qənaatinin xüsusi qeyd etmək yərən düşər: "Mollanesrəddinin millilik anlayışında Azərbaycan xalqının milli-mənəvi özündərəki, biçarə vətənin müqəddəsətərəki, sədə, sırvı, binesib insanların oyanışı və dirçəliş, ana dilinin geniş dairədə öz yerini tapması

və sair kimi məsələlər üstünlük təşkil edir. Vətəndaş edibin fikrincə "Vətən, vətən, vətən! Dil, dil! Millət, millət, millət! Dəxi bu dairelərdən kənar bəni-noi bəşər üçün özəg nəticə yolu xoxdur".

Kitabın ikinci bölməsində müellif Mirzə Cəlilin bağlı axşanşlarının nəticəsi olan fotosalar, həmçinin ölkəmizdə, onun ayrılmaz tərkib hissəsi Naxçıvanda Cəlil Məmmədquluzadənin adı ilə bağlı olan muzeylərin, abidə və heykəllərin və həmin muzeylərdə nümayiş etdirilən şəkillər özüne yer alıb.

Vətənparvar yazılıçı digər xalqlara da yaxından tanıtmaq üçün bu kitabın böyük əhəmiyyət daşıması danılmazdır və bu bərədə geniş danişmaq olar. Bütün onu vurğulamaq istəyirik ki, ölkə başçısının məlum sərəncamı əsasında nəşr edilən bu kitab xalqımızın milli-mənəvi sərvətlərinin öyrənilməsi, təbliğ olunması və geləcək nəsilərə ötürülməsi istiqamətində böyük addımlardan biridir.

M.MƏMMƏDOV

Teatrsevərlər bu il bir neçə yeni tamaşalara baxa biləcəklər

Cəlil Məmmədquluzadə Cədina Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının səhnəsində son illər bir sira maraqlı əsərlər tamaşa yoxulmuşdur. 2010-cu ildə teatrsevərlər hansı yeni tamaşalara baxa biləcəklər? Teatrın direktoru, Azərbaycan Respublikasının xalq artisti Kamran Quliyevlə səhəbetimiz yeni ilde tamaşa yoxulacaq əsərlər haqqında oldu.

Səhəbet zamanı o bildirdi ki, bu il Naxçıvan səhnəsində merhum şairimiz Müzəffər Nəsirin "Qönçəbəyimin neğməsi" pyesi tamaşa yoxulacaqdır. Şaire Qönçəbəyimin hayatından bahs edən əsər tamaşalarda maraqlı doğurmaya bilməz. Tariximizdə bağlı səhər əsərlərinə tamaşa yoxmaq teatrımız üçün həmşə olamadır hadisələrə yaddaşlıq etməyimiz təsadüfi deyil.

Bu il hem də teatrımızda

təqnidçi, edəbiyyatşunas alım, nəşir kimi tanıldığı Məmməd Cəfərin "İnsanlar və talelər" əsərinə səhnəyə qoyacaq. Görkəmli alimin "İnsanlar və talelər" əsəri ilk dəfə teatrımızın səhnəsindən məhz Naxçıvanda tamaşa yoxulduğuna görə bu, bizim üçün də sevindirici mədəni hadisələrə qədər. Əşərin mövzusuna gəldikdə isə demək isterdim ki, tamaşa Mirzə Cəlil epoxasını aka etdirir. Əşər Cəlil Məmmədquluzadə və onun müasirlərinin, emal dəstlənniñ obrazını səhnəyə getirmək, dövrün keşməkəşli hadisələrin canlandırmış baxımdan deyərləridir. Teatrımızda Cəlil Məmmədquluzadənin həyatı ilə bağlı əsərlər əvvəller də səhnəyə yoxulmuşdur. Bu əsər də Mirzə Cəlil ruhuna ehtiramla bağlıdır.

Bu il teatrımız uzun fasılədən sonra Avropa dramaturgiyasına da müraciət etməyi planlaşdır-

mışdır. Teatrımızda böyük alman dramaturqu, incəsanət nazaryəyacısı və maarifci Qothold Erfaim Lessingin "Müdrik Natan" dramatik əsəri tamaşa yoxulacaqdır. Əşərin hadisələr XII əsrdə baş verən mühüm məsələlərdən birinə həsr edilmişdir. Lessing dramaturgiyasına xas olan başarı problemlər müasirliyi ilə həmşə tamaşanı düşündürməkdür. Şərəq hayatının ibretmiz səhnələri tamaşanı düşündürməklə bərabər, bu gün aktual səslenir. Mühərribələrə nifrat, insanlıq sevgi duyuları asılan "Müdrik Natan" əsəri bu menədə müasir dramdır.

Səhəbatimiz sonunda teatrın direktoru, xalq artisti Kamran Quliyev bildirdi ki, bu il hem də həlqənəşen, əlyan şairi və humanisti Aliqeyri Danənin dünya edəbiyyatının icinən sayılan "İlahi komediya"nın sahneləşdirilməyi nəzərdə tutur.

Əli RZAYEV

Gömrük organları arasında futbol turniri keçirilib

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitesinin yaradılması 18-ci ildənəmə ilə Culfa Gömrük İdaresinin 180 illik yubileyi münasibətilə muxtar respublikə gömrük organları arasında futbol turniri keçirilib. Naxçıvan şəhərindəki İlahi Əliyev adına Olimpiya idman Kompleksində təşkil olunan yarışda beş komanda qüvvəsini sırayla. Dairevi sistem üzrə keçirilən turnir bir heftə davam edib. Dörd oyunda maksimum nəticə göstərən Sədərək Gömrük İdaresinin eyniadlı komandası sonda sevinən tərof olub.

Bəle ki, birinciliyin tələyinə son oyun günündə - "Sədərək" - "Culfa" matçında aydınlıq gelib. Qarşılaşmanın öncəsində rəqibindən üç xal geri qalan Culfa Gömrük İdaresi temsilçisi mütləq qalibiyət arzusu ilə çıxıdı. Oyun boyu elverişli qol imkanlarının sağa-sola xırçalanması komanda üçün bəhə başa galib 2:1. Bu hesabla "Culfa" nəinki əsas mükafatlardan alını üzüb, bu azmiş kimi ikinci pilləni ilə oyunda mağlub olduğu "Şahtaxtı" komandasına təhvil verib. Şahtaxtı Gömrük İdaresi temsilçisinin son dəqiqa qolu ilə "Komite" dən

oparıldığı bir xal bu uğurda həll edici olub.

Turnirin sonunda çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük İdaresinin sədən müavini, gömrük xidməti polkovnik-leytenantı Sehət Həbibbəyli her il ananəvi olaraq idmanın müxtəlif növləri üzrə yarışların keçirildiyini və bu cür turnirlərin gömrük əməkdaşları arasında qarşılıqlı münasibətlərin inkişafına müsbət təsir göstərdiyini, onlarda qələbəye inam, eləcə də əzmkarlıq hissələrinə tərtidini öncə çəkib. Turnirin eheyyatı ham də ondan ibarət olub ki, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin yaradılmasının növbəti ildənəmə ilə bağlı keçiriləcək gömrük organları arasındaki ölkə birinciliyində iştirak edəcək "Naxçıvan" komandasının heyətini yeni oyuncular calb olunub.

Komandaların mükafatlanması merasimine galinice, "Sədərək" turnirin keçici kuboku ilə bağlı, kubok, diplom və medallarla təltif olunub. Çıxdığı qarşılaşmalarda mehşuldarlığı, fərdi ustalığı və əzmkarlılığı ilə seçilən Rövşən İsfai (Naxçıvan Şəhər Gömrük İdaresi) "Ən yaxşı oyuncu" seçilərə diplom və hədiyyə ilə mükafatlandırılıb.

Rahil TAHIRLI

Şəhər üzrə təsnifat turniri

Naxçıvan MR Gənclər və idman Nazirliyinin mətbuat xidmətindən aldığımız məlumat görə, Naxçıvan Şəhər Şəhət Mərkəzində 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinə həsr olunmuş Naxçıvan MR Gənclər və idman Nazirliyinin və Naxçıvan MR Şahmat Federasiyasının birgə təşkilatçıları ilə məktəblilərin şahmat üzrə təsnifat turniri keçirilmişdir. Yarışda 10 qrupda 200-dək şahmatçı mübarizə aparmışdır.

Hələ həggində

Sinoptiklərin məlumatına görə, muxtar respublikamızın ərazisində hələ əsən yağılmış səhərətən qəzəb küləyi gəsəcək.

Naxçıvan şəhəri	Babek rayonu	Culfa rayonu	Şahbuz rayonu
Gece -2...6	Gecə 2...6	Gecə 0...5	Gece 3...8
Gündüz 1...5	Gündüz 1...5	Gündüz 3...8	Gündüz 0...5
Kəngərli rayonu	Şərur rayonu	Ordubad rayonu	Sədərək rayonu
Gece -2...7	Gecə -2...7	Gece 0...5	Gece 3...8
Gündüz 1...6	Gündüz 1...6	Gündüz 3...8	Gündüz 1...6

Bildiriş

"Coşqun-11" MMC öz fealiyyətini 23.11.2009-cu il tarixdən dayandırıb. Əlavə təşkilatlar müracət edə bilərlər.

Allah rəhmət ələsin

Naxçıvan MR Arxiv İdaresinin rəisi F.Cəfərov və idarənin kollektivi iş yoldaşan Şəmsəddin Cəfərov, qaynatası

MEHDI MEHDİYEVİN

vəfatından kadər onları bildirir və dərin həzirlı başsağlığı verirler.

Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının direktori Elman Əliyev Mehdiyevlər ailəsinə, azılıları

MEHDİ MEHDİYEVİN

vəfatından kadər onları bildirir və dərin həzirlı başsağlığı verir.

Nömrəyə məsul: Ülkər Əliyeva

Qəzet redaksiyanın kompyuter mərkəzində yığılt, schifələib və "Əcəmi" NPB-də ofset əsəri ilə çap olunmuşdur.

Tiraj: 3696. Sifariş № 25

ŞƏHƏR QAPISI

Baş redaktor:
RABİL KƏTANOV

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan ş. Təbriz küçəsi, 1.

Telefonlar: Məsul kətib: 45-62-47
Söhbətlər: 45-81-44, 45-51-18
Müxbirlər: 45-75-21
Faks: 44-52-52

Qeydiyyat №: 575

Ölyazmala cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır